

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiae Ecclesiastico-Historicae

Casteel, Gerard

Coloniae Agrippinae, 1734

VD18 10739254

Controverisa X. De Simone Mago.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68244)

nam adulterant. Verba sunt
S. Isidori Pelusiota

Lib. 3. Epist. 125.
):(o):(

CONTROVERSIA X.

D E

Simone Mago.

Simon, Magus dictus, quod ope dæmonis mira patraret; natione Samaritanus, ex villa quadam, Gitton nuncupata, oriundus traditur. Cyprium Josephus *Lib. 20. antiq. cap. 5.* asserit; si tamen idem ille sit, qui à Philippo Diacono baptizatus. De quo Lucas *Act. cap. 8. Ante fuit in civitate Magus, dicens se esse aliquem magnum* (Prophetam vel Angelum) cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum, dicentes. *Hic est virtus Dei magna.* Idem cum vidisset ab Apostolis conferri fidelibus Spiritum Sanctum, hanc sibi potestatem ab iisdem Apostolis, oblatâ pecuniâ, comparare voluit; propterea ab Apostolorum Principe meritò redargutus. Post ejusdem Petri ac Joannis discessum, qui venerant in Samariam, ut baptizatis manus imponerent; sese vindicaturus, cœpit seminare zizania, omnium hæresiarcharum in novo testamento Antesignanus; adeoque, sicut Salvator noster Ecclesiæ à se fundatæ Principem quendam constituit Simonem; sic pariformiter Sathan suæ Synagogæ & Ecclesiæ malignantium

præficere voluit caput & primicerium hunc Simonem. Is post susceptum baptismum ad vomitum rediens: id est, magicas artes resumens, talia non solum in Samaria, aliisque confinibus: sed etiam Romæ patrassè dicitur mira, ut ex Senatûs Populique decreto Statuam promeruerit. De quo in præfentiarum disputatur an verum sit.

Primus, qui id perhibet, est Sanctus Justinus Philosophus & Martyr, in Apologia secunda ita scribens ad Senatûm Populûmque Romanum. *Simon, qui sub Claudio Cesare efficacium demonum arte in Imperiali Urbe vestra Romæ propter magicas artes, quas exhibuit virtutes, Deus habitus est, & Statuâ apud vos, velut Deus, honoratus &c.* Et infra. *Sub Claudio Cesare Simon fuit: & Sacrum Senatûm populûmque eo perduxit stuporis, ut Deus haberetur, & Statuâ, velut alii, quos colitis dii, colerentur.* Insuper Sanctus ille Christi pugil testatur se hanc oculis suis conspexisse Statuam in amne Tiberi, inter duos pontes erectam cum hæc epigraphæ. **SIMONI DEO SANCTO.** Ejusmodi Statuam olim Simoni erectam pro-

propugnant hoc tempore viri celebratissimi, & in antiquorum monumentorum recognitione consummati Cardinalis Baronius, Natalis Alexander, Gardebofcus, Tillemontius pluresque alii historiographi Ecclesiastici, qui in confirmationem suæ opinionis adducunt S. Irenæum & Tertullianum. Eadem persuasione imbuti fuerunt Eusebius Cæsariensis, S. Augustinus & nonnulli alii Patres Antiqui. Novissimè Laurentius Cozza quondam Ordinis Minorum Auctoris observantiæ Generalis, post inter purpuratos Senatores Vaticanos Benedicto XIII. ad lectus, *Commentario historico-dogmatico* ad Augustini verba, scribens, quod Simon Magus suas, & meretricis suæ imagines discipulis suis adorandas tradiderit, & Romæ tanquam publica deorum Simulacra autoritative constituerit; animadvertit, verisimile esse, ab initio Simonem suis discipulis tradidisse hæc imagines in metallo sculptas, vel in tabulis depictas, ut secum deferrent; postea verò factum esse; ut publica Statua ipsi erigeretur. Censet præterea idem Author Augustinum alluisse ad Statuam, quam Sanctus Justinus Romæ erectam retulit: hæcque relationem veritati omninò conformem minimè dubitat.

Attamen sunt, qui vix sibi temperare possunt à suspitione falli: imo multi ex criticis non infimi subsellii absolute negant, Simoni Mago unquam Romæ Statuam erectam, quibus adhærescunt Petavius, Rigaltius, Valesius &c. quod argumentis non inertibus ostenditur.

I. Statua illa fuisset Romæ erecta Simoni vel adhuc in vivis agenti, vel jam defuncto. Non fuit autem ipso vivente erecta: siquidem nulli Imperatorum Romanorum, dum adhuc fasces tenerent, hunc honorem Senatus populûsque unquam tribuit, cui soli competebar jus homines defunctos Apotheosi donandi, ut est apud Petrum Crinitum, & observat Tertullianus *Apol. cap. 5.*

item notat Athenas *Orat. cont. Gentes.* Ergo multò minus divinum honorem tribuisse censendus erit Simoni viventi, qui erat homo semivivus, ut Tullius *Lib. ad Atticum* vocat Vatinius, vilis, Plebejus & advena. Sed neque defuncto Simoni huic honor ille tributus fuit. Quis enim à se impetrare posset, ut credat Romanos fastuosos, quem paulò ante præfractis, ut præfertur, crutibus pudore defessum, præcipitio necatum deorum suorum numero adscripsisse, ac in urbe sacram constituisse imaginem?

II. Mos erat Romanis, ne alios Apotheosi donarent, quàm Imperatores & horum propinquos, ut colligitur *ex cit. Apolog. Tertulliani cap. 11.* Imo, si Eutropio habenda fides, Diocletiano contigit, quod nulli postnatos homines; ut, cum privatus obiisset, inter Divos tamen referretur. *Lib. 8.* Si non Magus autem à Romano sanguine, nec dum Cæsareo, proflus alienus, obscuro loco natus, recutitus & Mosaicæ legis cultor, cujus disciplinæ observatores, veluti Religioni suæ proflus contrarios, Romanos contemnebant, & angue pejus detestabantur, sicut legere est apud Tacitum *Lib. 5. Histor. apud Dionem Lib. 37. cap. 37.* quos nempe Imperator Claudius profligavit, & omnes exulare coëgit. Quare vix verisimilitudinis speciem induit, quod Simoni huic à Senatu Romano Statua honoraria fuerit posita. Fuit insuper verpus iste magicis artibus addictissimus; quod genus hominum, licet Tiberio Nerone aliisve aliquando in pretio, Senatu universo fuit exosum, teste Suetonio, ac decretoriâ sententiâ, Româ, & universâ Italia expulsam, Author est Tacitus *Annal. Lib. 2. cap. 7.* Ideoque Simoni Mago graves potius pœnas, quàm eximios honores Magistratus addidisset divinos.

Quam Sanctus Justinus scribit se conspexisse Romæ imaginem inter duos pontificum inscriptione Simoni Deo Sancto, censeri debet *Simoni Sango deo consecrata*; ipse vero

verò vocum affinitate deceptus, Latinique sermonis fortè ignarus, credidit inscriptum. *Simoni Sancto Deo*. Sub Pontificatu Gregorii XIII. fuit lapis in Insula Tiberis effossus, ibidemque in Monasterio servatur, referente Baronio; qui hanc inscriptionem exhibet.

*Simoni Sango Deo Fidio Sacrum
Sex. Pomp. S. P. F. Col Mussianus
Quinquennalis Decur. Bidentalensis
Donum dedit.*

Hanc ipsam esse Statuam & inscriptionem, quæ Justino erroris occasionem præbuit, quorundam est opinio: quod tamen plures negant. Fuit enim Justinus, si Baronio credimus. *Tom. 1. Annal. ad annum 144.* Gentilium Philosophiæ; sed & ipsorum Theologiæ notitiâ non leviter tinctus, seu mediocriter imbutus: quin potius egregiè excultus & apprimè eruditus. Suadet ergo illa insignis eruditio, ut etiam advertit Nat. Alexander in *Hist. Eccles. Sæc. 1.* tum accurata rerum Simonis, utpote conterranei cognitio, Justinum in lectione prolixæ inscriptionis protinus potuisse percipere, quem ea concerneret, quodque illa Simoni Mago minimè facta esset: præsertim dum Statua, cum sua inscriptione in Insulis Tiberiadis eruta, usque ad eò differat manifestè ab ea, cujus in Apologia meminit, ut vix credi possit, hominem aliquantulum circumspèctum, qualis utique hic Sanctus Philosophus reputatur, potuisse unam cum altera confundere. Quod si non extitissent nisi hæc tria vocabula *Simoni Sango Deo*. Præteritus error neutiquam fuisset ad eò enormis, faciliusque in Justino admittendus: sed cum totam illam inscriptionem aliam legisset, ipsemet facillimè potuisset percipere, epithetum *Fidius*, quo significatur semideus, prognatus ex deo & muliere, non posse ullatenus applicari Simoni Mago. Et quomodo

scripsisset in Apologia, Simoni huic à Senatu erectam Statuam, quam verbis nominèque expressis legisset à Sexto Pomponio donatam? Ipse S. Justinus apud Euseb. *Hist. Eccles. Lib. 2. cap. 13.* perhibet, quod Simon Magus plures eorum, qui Romæ degabant, in errorem callidè inductos sibi mancipaverit, ab his ergo; non à Sexto Pomponio sciebat impostori Statuam positam fuisse.

Atque ex hujuscemodi argumentis Justinum nequaquam confudisse Simonem cum Simone, Magum cum Sango Fidio satis accuratè evincere studuit Tillemontius *Comment. ad 6. Priora Sæcul. Hist. Eccles. to. 2.* Idemque probare nititur Gardebofcus post alios; qui in eam abeunt sententiam; quod esto non sit prorsus impossibile Justinum fuisse deceptum: homo quippe erat; & ut verissimè scripsit Joannes Sarisberiensis *Lib. 2. cap. 27. Policratici. In multis labi, humana infirmitas est: sicut in nullo aliter sentire, quam se res habeat, Angelica vel divina perfectio.* Attamen hac in re, quæ ad oculum patebat, tam crasso errore Philosophum eruditum lapsum, non apparet virisimile. Nemo quippe sub oculis præsentia pene & nimium nota commemorat, nisi, qui de veritate confidit, ait Ennodius *vit. Epiph. cap. 3.* Et quomodo idem ipse, urget citatus Cardinalis, non ea de Simone Mago plus certò, Romæ diu multumque versatus, explorata habuit, qui non in angulo, vel coram ejus rei ignaris locutus est: sed ad ipsam Romanum Imperatorem, nec non ad Senatum conscripsit? Floruit autem Justinus Sæculo secundo, proindeque ea, quæ haud ita pridem contigerant, à majoribus percipere potuit: quique, si falsò forsitan persuasus, hæc de homine nefando in Apologia allegasset, ac Gentilibus oggessisset; utique ab his ob simplicitatem ac falsitatem perstrictus fuisset. Quoniam verò nihil de hoc constat; neque de Justino deinceps,

L

quod

quodde Statua Simonis scripserat, unquam retractasse legatur, haud dubium, quin verum fuerit.

At nondum res confecta videtur: regentibus aliis: Justinum hanc prolixiorum inscriptionem non vidisse, verum aliam, quam ipsemet profert, nimirum SIMONI SANCTO DEO. Nihilominus ipsi præterdunt, quod unum præ alio putaverit. Non enim, inquiunt, solebant Romani deorum suorum nominibus unquam addere epithetum *Sanctus*. Nullus siquidem numus, æra, imago, cippus, tabula statuavè ullibi reperitur, cui inscriptum. Jovi Sancto Deo, Apollini Sancto Deo, Bacco Sancto Deo. Ergo neque Simoni Sancto Deo. Sed legendum fuit. *Semoni Deo Sango*. Et quemadmodum Ethnicorum numina plerumque multis sunt vocata nominibus, sic deastrum illud Semon, Sancus, Sanguis, & Fidius dicebatur, ut est apud Nasonam. *6. Fast.*

*Querebam Nonas Sango Fidione referrem
An tibi Semo Pater: tunc mihi Sancus
ait.*

Cuicumque ex istis dederis, ego munus habeo;

Nomina terna fero: sic voluere Ceres.

Fuit autem Sancus proprius Sabinorum deus, ut tradunt Varro & Lactantius. Qui à Romanis victi in partem Urbis fuerunt recepti, deos quoque patrios transtulerunt, & Sango in monte Quirinali templum dedicârunt, in quo Nonis Junii ei sacrificabatur. Patet item ex citato Varrone *de ling. lat.* Dionysio Halicarnassæo, Livio, *Lib. 8.* hunc Semonem Sancum à Romanis inter numina recensitum & cultum: Qui idem erat alio vocabulo dictus Dius Fidius cujus meminit Plautus in *Asin.* Divus quoque Augustinus Sancti meminit *Lib. 18. de civit. Dei. cap. 19.* scribens. *Sabini etiam Regem suum primum*

Sancum: seu ut alii illum appellant Sanctum retulerunt in deos.

Cùm itaque Sanctus Justinus in hanc inscriptionem transeunter incidisset (ejus in Historia Gentili eruditio, æquè ac quod Simonis contertaneus fuerit, non admittitur) Simoni Mago factam, sibi facilè persuasit, hancque hominis perversissimi Apotheosin Romanis exprobravit in secunda sua Apologia. Quamvis autem Harduinus, immeritò dubitet, an illa à Justino fuerit scripta, quod probat Du Pinus autoritate non solum Eusebii & Hieronymi: sed etiam antiquorum, Tatiani nimirum, Caji & Methodii, potissimum verò, quod Apologia hujus in Dialogo contra Tryphonem exte mentio, quem Dialogum Harduinus cum omnibus eruditis pro genuino, præter morem, agnoscit: Non æquè tamen exploratum habetur, num eadem Apologia Imperatori Antonino vel Senatui Romano fuerit à Justino exhibita, ab alterutro lecta, aut Apologista erroris sit, admonitus: quem cum ipse aliunde non cognoverit: haud mirum videri debet, si illum non emendaverit. Oportet autem ut Justinus in eam fuerit inductus persuasionem ex falsa hypothesis, quæ Romani hunc Simonem Magum aliquando pro deo coluerint; cujus quidem nullum apud veteres est reperire vestigium. Qui licet infinitum propè Romanorum deastrorum numerum recenseant, Simonem tamen Magum minimè agglomerant. Quin hujus rei contrarium argumentum, superius adductum, sat sufficienterque demonstrat, Semonem diis adnumeratum nunquam fuisse. Quantumvis etiam, Luca Evangelista testis Samaritana eundem deprædicaverint, quasi esset virtus Dei magna, talis scilicet, per quem Deus exercent suas virtutes supernaturales: non legitur tamen alicubi, quod hominem illum pro Deo habuerint. Certe Josephus eos ab Idololatria absolvit: quidquid Justinus in Apologia contendat omnes fecit

ferè Samaritanos, & non paucos alios ex aliis gentibus eundem confiteri præcipuum Deum. Sed neque alibi legitur, quod Simon sese pro Deo iactaverit, aut haberi voluerit. Id, quod Romæ & in Italia nemo unquam sanæ mentis, aut alicujus pretii homo facere ausus fuit, si Dionii credimus *Lib. 51. in Augusto*. Quin omnibus ludibrio fuerunt Cæsares illi, qui Romæ, dum viverent, pro diis coli voluerunt.

Habetur quidem ex Sancto Hieronymo Simonem Magum de se iactasse hisce verbis. *Ego sum sermo Dei, Ego Spiritus, Ego Paracletus. Ego Omnipotens. Ego omnia Dei*. Sed hoc, ut Fabulæ suam ex vero trahunt Originem, inde provenisse conjicitur: quod, dum Simon quidam Gnosticus, perperam ab aliquibus veteribus eum Simone Mago confusus, absurdissima suæ teterrimæ Sectæ dogmata magno cum applausu per orbem sparsisset, paracletus dici voluerit. Quo etiam occasione præbuit rumor de Helena concubina quam posteriores in Helenam mutarunt, rectius Luna ab Authore recognita. Observat quoque Sanctus Irenæus Simonem dixisse. Se in Samaria tanquam Patrem descendisse. In Judæa, ut Filium apparuisse. Ad reliquas gentes venisse, ut Spiritum Sanctum. Quod posterior ætas exornavit, & credibiliorem finxit narratiunculam. Nempe, ut S. Augustinus perhibet, illum dixisse. Se in monte Sinai in persona Patris legem dedisse; in persona Filii Judæis, tempore Tiberii, apparuisse: postea se in linguis igneis Spiritum Sanctum venisse in Apostolos. Quod igitur Simon Gnosticus de Deo disseruerat, id Simon Magus de se ipso dixisse ferebatur; ut vel saltem inde constaret, quod Deum sese iactasset. Quem admodum idem Augustinus asseverat, quod Simon iste sese Jovem credi voluerit, atque imaginem suam, necnon meretricis suæ, tanquam deorum simulacra, publica auctoritate Romæ exhiberi curaverit. Eadem alii

quidam Authores referunt, qui ex fontibus Justini sua Scripta irrigarunt. Hujus insolentissimi fastus, cum neque Lucas, neque alii Scriptores Canonici mentionem fecerint: qui non sunt ex credulorum cœtu, nequaquam adeò facilè, hæc, quæ passim referuntur, ex vero esse, credere possunt. Nec satis erat ex Luca (verba sunt cujusdam Neoterici) generatim nosse, Simonem artem magicam Samariæ exercuisse: sed pseudo Clemens & Nicephorus Calixti suum esse putabant, longissima manu admetiri, seu admentiri, quid patriverit; proinde memoriæ prodiderunt: igneo in curtu provectum, canem, ad se accedentes arcem habuisse & multa alia, de quibus ne verbum apud Justinum; cujus de his rebus silentium decantatam historiam certaminis, & prostrati ad Petri preces volantis Simonis haud parùm labefactare videtur; præsertim cum nulli efficaciori argumento gentilium pntuisset perstringi velania, nec major Christianæ Religionis conciliari gloria; quàm si infamis dei clades, per Apoitolum facta, Romanis obiecta fuisset.

Non est equidem negandum, quod fama perpetuò constans & propemodum universalis huic traditioni de victoria Petri contra Simonem, suffragium attulerit, quæ antiquorum & recentiorum plurium animis tenaciter insidet, quam suo quoque calculo consignarunt Hegeſippus *Lib. 3. de excidio Hieros. cap. 2.* Arnobius *Lib. 2. cont. gentes,* quem circa finem sæculi 111. scripsit, Cyrillus *Catech. 6. cap. 54.* Tertull. *de præscript. Sulpitius H. E. Lib. 2.* & alii multi, quibus in relatione circumstantiarum non parum variantibus adhærent Baronius Bellarm. Petavius, Caballutius, adferuntque ingentem testium nubem: quidquid aliqui antiquorum de ea pugna nihil protus meminerint. Neque enim Justinus duntaxat eam historiam silentio involvit: sed etiam Irenæus, Lactantius Eusebius eandem profus perre-

terierunt. Sed neque illius ævi Scriptores Suetonius, Tacitus, Plinius, Valerius Max. Vellejus &c. de hoc certamine aliquid produnt; etiamsi aliqui velint Suetonium in *Nerone cap. 12.* fontem narrationis ostendisse, cum describeret Ludos hujus Imperatoris, & inter alios Icarum fabulam representatam, ubi subdit. *Icarus primò statim conatu juxta cubiculum Principis decidit & eum cruore resperfit.* Sed hæc videntur à longè quærita. Illud nihilominus argumentum negativum non erit nimis extendendum, quando nulla apparet demonstratio, quæ antiquissima traditio certo actu feriat. Sed neque dissimulandum difficultatibus affici nonnullis, sic, ut promptam fidem aliquid scrupuli remoretur. Eusebius siquidem *H. E. Lib. 2. cap. 15.* scribit. *Cum Dei doctrina Romanos adventu suo illustrasset, Simonis quidem vis ac potentia cum ipso suo Authore brevi extincta atque deleta fuit.* seu, ut in translatione Dadræi legitur. *Vesana Simonis potentia extincta est; & homo ipse alturum penitus prostratus.* Ubi eruditissimus Valelius sagaciter animadvertit, inde perspicuè posse colligi, Simonis interitum contigisse regnante Claudio. Id, si verum, jam nequit subsistere, quod passim creditur, circa annum Neronis 13^{ti}um Magum hunc devictum, atque ob hoc Petrum in vincula coniectum. Intercurrit enim ad minus spatium viginii annorum. Quodsi tamdiu præstigiatoris vis & vesana potentia viguisset, non BREVI, non ACTUTUM, Petro adveniente, dum Claudius regnaret, *extincta cum ipso Authore fuisset.* In spiritu vehementi ergo scripsit Jo. Agricola Parochus Sittardensis, Ducatus Juliæcis *Lib. de Primatu Petri* Dedicato Clementi VIII. Traditionem de pugna Petri ita testimoniis PP. Seabilitam, ut impudentissimum esse oporteat, qui hanc post annos 1500. in dubium vocare, necdum pertinaciter negare

ausus sit. Dubitant, negant hodie dum viri quidam, virtute & scientia insignes, Petri pugnam cum Simone; quibus nemo, sine impudentiæ nota, impudentiæ vitium in superlativo gradu affinget. Cerrè Valelius Icarium illum Simonis interitum, ut vocat, inter fabulas numerare videtur, & Honorius à S. Maria Carmelita in reflexionibus ad regulas Criticas Anno 1713. editis credidit, probari posse hoc certamen fabulis adnumerandum. Non diffitetur S. Augustinus *Ep. 86.* id à multis Romanis pro fabula haberi nihilo secius manebit inconcussa illa traditio receptissima. Quod Petrus Romæ vixerit, obieritque.

Huc enim proficisci, ibidem morari, & Martyrium subire potuit ex alia occasione, & ex aliis causis urgentibus; etiamsi concederetur, Simonem Magum istic loci ab Apostolo non visum.

De Simone perhibet Josephus *Lib. 20. cap. 5.* quod à Felici Judææ Procuratore missus fuerit ad Drusillam, quam deperibat, ut eam magicis artibus in sui amorem pelliceret. Fuit verò Felix ille Procurator Judææ Anno Æræ nostræ 54. Si itaque unus idemque sit hic Simon, & ille, cujus Lucas meminit (ut verisimile est, quia præter idem nomen similis ars, ætas & habitatio) falsum esse inferitur, quod sub Claudio, qui Anno Christi 39. obiit, à Petro prostratus fuerit. Illudque hæc incidenter insinuandum, ut appareat quantis contradictionibus veterum quodque, narrata involvantur.

Maneat interim salva tantorum Patrum antiquorum autoritas, etiam in iis, quæ de Petri in Urbem adventu, pugna, prolixiori Pontificatu, loco & modo Martyrii nobis tradiderunt; necesse tamen est, ut in iis Metachronismum, aliave, quæ vix aut nunquam conciliari poterunt, agnoscamus. Quo demum fit, ut de, etiam antiquissima, traditione qua-

dam,

dam, multi nobis injiciantur scrupuli.

Porro Sancti Justini authoritas tanta non videtur, ut, qui hujus Controversiæ occasionem præbuit, eandem quoque solus decidat. Cum enim plures in ejus Scriptis hallucinationes occurrant, atque in gestorum narratione notentur, quæ improbabilia, temerè supposita, levia aut falsa censentur; quanquam bona fide, ad confirmandam doctrinam Christianam, adhibita; consequens est, ut in hujusmodi rebus Justini concidat authoritas, qui forsan simili modo, quo se cellularum reliquias Alexandriæ vidisse imaginatus est, quibus seniores illi, aut septuaginta interpretes inclusi dicebantur (quod eruditorum consensu constat esse falsum) facilè persuasus fuit, se vidisse Statuam Simoni Mago erectam.

Opinio quidem & vera & falsa est: sed opinionem fides sequitur: neque fieri poterit, ut is, qui opinatur ea, quæ ei videantur, non approbet. Aristot. Lib. 3.

*de anima
cap. 3.*

):(o):(
* * *

L 3

CON-